

є: підтримка правопорядку в районах криз; допомога в створенні місцевих органів влади, юстиції та правосуддя; надання гуманітарної допомоги населенню; проведення пошуково-рятувальних і відновлювальних робіт; виконання функцій міжнародних спостерігачів [3, с. 14].

Для вирішення цих завдань можуть залучатися спеціально підготовлені підрозділи поліції (до 6 000 чол.) і жандармерії (близько 3 000) країн-учасниць, групи фахівців адміністративного управління (понад 500 чол.), Юстиції та правосуддя (600), загони цивільної Захисту (до 5 000), міжнародні спостерігачі (до 500 чол.).

Поліцейські місії (EUPOL) здійснюються, як правило, після проведення операцій з врегулювання кризи або одночасно з ними. Вони мають на меті надати допомогу місцевому уряду в стабілізації обстановки всередині держави шляхом формування та підготовки дієздатних органів охорони правопорядку. Поліцейські місії ЄС були розгорнуті в Демократичній Республіці Конго, в Боснії і Герцеговині, в Македонії, в Афганістані, на Палестинських територіях.

Список використаних джерел:

1. A Secure Europe in a Better World. European Security Strategy. Adopted at the European Council meeting in Brussels. December 12, 2003. – 15 p.
2. Бископ С. Основы обновленной Европейской стратегии безопасности. // Вестник международных организаций. – 2009. – № 2. – С. 105-120.
3. Biscop S. The ABC of European Strategy: Ambition, Benchmark, Culture // Egmont – The Royal Institute for International Relations. – 2007. – № 16. – 26 p.

Шумейко З.Г.

студентка,

Науковий керівник: Бусленко В.В.

кандидат політичних наук, доцент,

*Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки*

ІНСТИТУТ ВИБОРІВ ЯК ЧИННИК ЛЕГІТИМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ

Дослідження рівня довіри громадян до процедури виборів є важливим етапом у вивченні процесів легітимації. В умовах зростання ролі громадян, як основного джерела влади, проблема легітимації виборів набуває особливої актуальності.

Посилення ролі виборів вказує на те, що вони стали реальним механізмом контролю громадян в управлінні державою. Як політичний інститут, вибори є інструментом формування легітимності влади й політичного режиму в цілому. «Через їх опосередкування народ визначає своїх представників і наділяє їх мандатом на здійснення його суверенних прав» [5, с. 355]. Політичні вибори як

форма безпосереднього народовладдя покликані забезпечити формування легітимної публічної влади.

У сучасній західній політичній науці поняття «легітимність», зазвичай, фіксує якість «обґрунтованості», «виправданості», «пояснювальності», «узгоджуваності» політичного ладу [4, с. 39]. Легітимація утверджує правовий характер влади, обґрунтовує і виправдовує її рішення, сприяє створенню владних структур, забезпечує їх зміну і оновлення.

На сучасному етапі розвитку України каталізатором демократії стали вибори, проведені на демократичних засадах. Вони можливі за відповідності наступним принципам. Базовому, який передбачає участь громадян у виборчому процесі та включає основні елементи: вільні, рівні, загальні, прямі вибори. Додатковий принцип забезпечує участь громадян, кандидатів і політичних партій у виборчому процесі. Він представлений загальністю виборчого права, рівністю суб'єктів виборчого процесу, свободою агітації. За процесуальним принципом проводиться аналіз перебігу виборчого процесу. До нього належать принципи гласних виборів, відповідності виборчому законодавству.

Кожна зміна влади в країні засвідчує потребу здобуття авторитету в суспільстві. Основним для досягнення цього залишається ефективна діяльність органів влади. За умови, коли обрана влада проводить неефективну діяльність, здійснює реформи за рахунок поглиблення різниці в доходах між бідними і багатими, тим самим не вирішуючи питання політичного, економічного, соціального характеру, це спричиняє появі процесу падіння довіри до інститутів влади. Дані національних щорічних моніторингових опитувань [6, с. 436] засвідчують, що виборчі рейтинги мають здатність змінюватись під впливом поточних подій: 1) загострення відносин між владою і народом; 2) втрати частини території України; 3) військової анексії (Рис. 1).

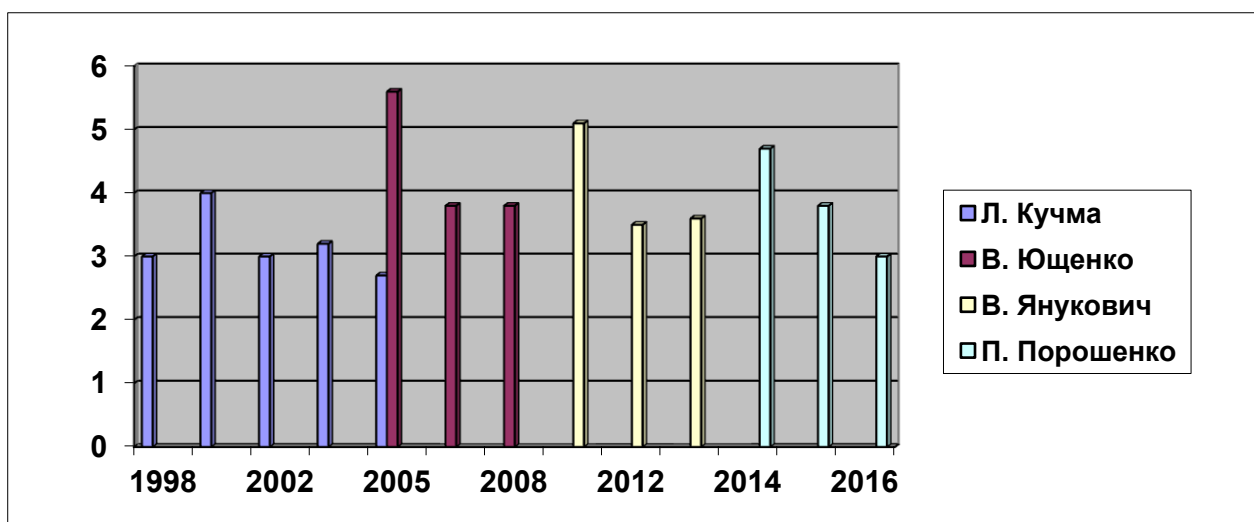

Рис. 1. Оцінка діяльності президентів України (1998–2016 рр.)

Джерело: розроблено автором за даними [6, с. 436]

Падіння рейтингу довіри до влади відбувається значно швидше ніж до політичного режиму. Відстежуючи тенденцію зниження довіри до суспільно-

політичних інститутів, М. Доган характеризує цей процес як «ерозію», а оцінки на кшталт «делегітимації» чи «кризи» вважає перебільшенням [2, с. 85].

Здійснюючи аналіз легітимності політичного режиму необхідно виокремити показники, які дали б змогу показати рівень визнання влади та її підтримку суспільством. Результати соціологічних опитувань, проведені з 2004 по 2012 рр. [1, с. 63] засвідчили наступні висновки: 2007 р. став періодом, коли більшість опитуваних погодились із тезою про те, що інститут виборів є реальним механізмом впливу громадян на владу (Таблиця 1). Впродовж 2004–2006 рр. спостерігалось падіння показників довіри. Так відповідь «в основному згодні» і «повністю згодні» у 2006 р. дали 36,2% опитуваних. У травні 2004 р. цей показник дорівнював лише 19,3%. Тенденції зростання недовіри спостерігаються у зв'язку із дискредитацією в очах виборців існуючої моделі управління та електоральної практики.

Таблиця 1

Показники довіри до інституту виборів як реального механізму впливу громадян на владу (2004–2012 рр.)

Рік опитування	Липень 2007	Грудень 2007	Березень 2006	Квітень 2012	Грудень 2009	Жовтень 2010	Травень 2004
Рівень довіри (за 100 бальною шкалою)	51,5	40,6	36,2	32,4	28	23,5	19,3

Джерело: розроблено автором за даними [1]

Однак, наявність значного відсотка громадян, які показують низький рівень довіри до інституту виборів як реального механізму впливу громадян на владу, не дискредитує легітимність самої політичної системи держави [3].

Отже, вибори є основним елементом легітимації державної влади, який забезпечує реалізацію участі громадян в управлінні державою. Взнявши участь у виборах, громадяни тим самим виявляють свою довіру і підтримку існуючій формі правління та впевненість у тому, що вона є належною і здатною до ефективного функціонування. Дослідження динаміки рівня довіри до таких демократичних процедур як вибори може стати важливою складовою вивчення процесів легітимації.

Список використаних джерел:

1. Бекешкіна І. Українські партії на парламентських виборах і структурованість українського суспільства / І. Бекешкіна // Українське суспільство 1992–2012. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / за ред. В. Ворони, М. Шульги. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2012. – С. 59–71.
2. Доган М. Ерозія доверия в развитых демократиях // Мировая экономика и международные отношения. – 1999. – № 5. – С. 85–93.
3. Доган М. Легитимность режимов и кризис доверия / М. Доган // Социс. – 1994. – № 6. – С. 147–155.
4. Завершинский К. Ф. Доверие в политическом пространстве: истоки специфики европейских и российских контекстов // Принципы и практика политических исследований: Сборник материалов конференций и мероприятий, проведенных РАПН в 2001 году – М.: «Российская политическая энциклопедия» – 2002. – С. 39–55.

5. Конституционное (государственное) право зарубежных стран: В 4 т. Тома 1–2. Часть общая: Учебник / Отв. ред. Б. Страшун. – 3-е изд. – М.: БЕК – 1999. – С. 784.

6. Результати національних щорічних моніторингових опитувань 1992-2016 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/dodatki2016.pdf>.